

УДК 630*5

**РАДІАЛЬНИЙ ПРИРІСТ СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ В СУБОРАХ
ДП «КЛАВДІЄВСЬКИЙ ЛІСГОСП» КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Яременко Ю. М., магістрант, ЖНАЕУ, м. Житомир*

В лісорослинних умовах ДП «Клавдієвське ЛГ», знання особливостей динаміки приросту головної лісотвірної породи, залежностей коливань її приросту від екологічних факторів навколишнього середовища дозволить раціонально вести господарство в соснових лісах, отримувати додатковий економічний і екологічний ефект за рахунок планування оптимальних строків проведення лісогосподарських заходів.

Пробну площу заклали в найбільш характерному для даного типу лісу (В₃-д-С вологий дубовий субір) деревостані, однорідному за складом, віком і повнотою. В пробну площу включено не менше ніж 200 дерев сосни звичайної. На пробній площі проводилося визначення лісівничо-таксаційних показників та опис трав'яного вкриття.

Дендрохронологічні зразки взяті віковим буравом Преслера з довжиною робочої частини до 40 см. Модельні дерева для взяття зразків деревини відбиралися з різних класів росту по шкалі Крафта. Найкраще відображається реактивність приросту у дерев I, II та III класів росту. Дерев IV і V класів непридатні для досліджень через дуже слабкий затухаючий приріст.

Під час практики закладена одна пробна площа та відібрано керни з 12 модельних дерев. Після взяття польового дослідницького матеріалу проводиться його вимірювання та інші види камеральної обробки. Керни деревини доставлені на кафедру для виконання подальших камеральних робіт.

Для того, щоб виконати заміри річного приросту деревини під мікроскопом і з великою точністю поперечний перетин зразка деревини гладко зашліфовували і підрізували гострим ножем. При чому, зріз повинен проходити поперек волокон. На підготовленому таким чином керні за допомогою мікроскопа МБС-9 вимірюються радіальні прирости деревини з точністю до 0,01 мм. Вимірювання проводиться від останнього року (від кори) до серцевини. Замірюється загальна ширина річного кільця. Вимірювання проводиться по шкалі мікроскопу при максимальному збільшенні.

У всіх дерев простежуються значні коливання з року в рік ширини річних кілець. Не дивлячись на те, що в абсолютних величинах, ширина річних кілець у дерев різного ступеня розвитку є дуже неоднаковою, при порівнянні індексів приросту такі різниці є неістотними. Коливання ширини річних кілець у всіх дерев на пробній площі є синхронними, як по окремих роках, так і по цілих періодах. Таке явище свідчить про те, що коливання річного приросту деревини є зумовленими зовнішніми по відношенню до дерев причинами. Відомо що головними причинами є коливання кліматичних факторів – тепла і вологи.

За останні 87 років значні спади приросту відповідають 1934, 1936, 1944, 1950, 1959, 1963, 1977, 1985, 1997, 2003 рокам. І, навпаки, максимальні прирости були в 1931, 1936, 1941, 1947, 1956, 1962, 1982, 1989, 1993, 2018 рр.

У коливаннях індексів приросту добре простежується періодичність. При згладжуванні кривих дендроряду 5-річною середньою виявилася періодичність. Середня тривалість циклів складає 9-11 років.

В досліджуваних умовах приріст сосни звичайної більше залежить від температури повітря ніж від суми опадів. Кореляція між приростом і температурами додатня низька і середня. Кореляція між приростом і опадами низька і від'ємна. Значення коефіцієнта кореляції є суттєвим лише між приростом сосни і середньою температурою повітря за період вегетації. Інші його значення є несуттєвими.

З цього можна зробити висновок, що в умовах вологих суборів ДП «Клавдієвське ЛГ» немає одного вираженого лімітуючого приріст сосни звичайної екологічного фактора. Коливання приросту визначаються сумою факторів, серед яких більше значення мають температура повітря. Надмірні опади можуть викликати зниження приросту сосни. Розпочаті дослідження слід продовжити і поширити на інші типи лісорослинних умов.

**Науковий керівник : к.с.-г.н., доцент Вишневський А. В.*